

ŚRODKI TRANSPORTU WODNEGO I URZĄDZENIA PŁYWAJĄCE	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-84
	Stopery szczękowe łańcuchów kotwicznych	3782-32
		Grupa katalogowa 0547

1. WSTĘP

Przedmiotem normy są główne wymiary, wymagania i badania stoperów szczękowych do mocowania kotwic w położeniu podróznym stosowanych na statkach śródlądowych.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Odmiany. W zależności od umieszczenia korby, patrząc na stoper od strony pałaka, rozróżnia się dwie odmiany stoperów:

— lewa — korba po stronie lewej — L,
— prawa — korba po stronie prawej — P.

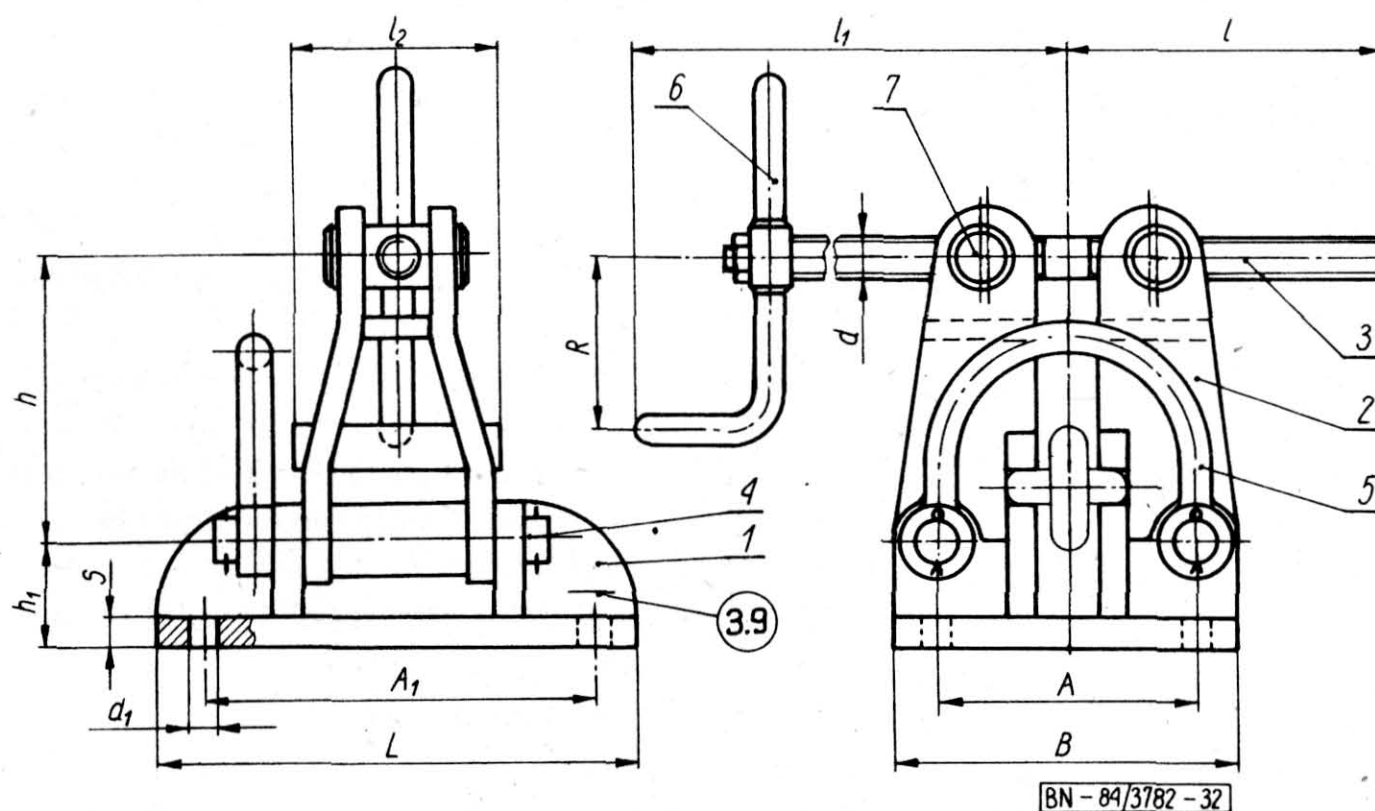
2.2. Wielkości — wg tabl. 1.

2.3. Przykład oznaczenia stopera szczękowego o wielkości 2 odmiany L:

STOPER SZCZĘKOWY 2L BN-84/3782-32

3. WYMAGANIA

3.1. Główne wymiary wg rysunku i tabl. 1.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
Politechniki Lub.

Informacja

Zgłoszona przez Centrum Badawczo-Projektowe Żeglugi Śródlądowej.
Ustanowiona przez Ministra Komunikacji dnia 27 sierpnia 1984 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 lipca 1985 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 16/1984 poz. 35)

Tablica 1

Wielkość stopera	Kaliber łańcucha				Wymiary												
	ogniowego wg PN-75/M-84540	kotwicznego wg BN-81/3752-09			A	A ₁	B	d	d ₁	h	h ₁	L	l	l ₁	l ₂	R	S
					rodzaj U												
					odmiana K												
mm																	
1	11 ÷ 13	Kategoria	1a	11÷13	110	165	160	Tr22×2	19	130	50	215	155	315	75	120	16
			2a	11													
2	16 ÷ 18		1a	14÷17,5	135	195	195	Tr24×2	21	165	60	255	190	350	98	150	18
			2a	12,5÷15													
3	20 ÷ 23		1a	19÷22	165	230	235	Tr26×2	24	200	70	300	225	415	127	180	20
			2a	16÷17,5													
4	—		1a	24÷28	200	290	280	Tr28×2	33	240	80	370	270	460	162	210	22
			2a	19÷22													

3.2. Wyszczególnienie głównych części i materiał — wg rysunku i tabl. 2.

Tablica 2

Nr części na rysunku	Nazwa części	Materiał
1	Podstawa	staliwo węglowe konstrukcyjne L1450 wg PN-80/H-83152 lub stal 18G2A wg PN-72/H-84020 lub inna o nie niższych własnościach mechanicznych
2	Szczęka	
3	Wrzeciono	stal St5 wg PN-82/H-84020
4	Sworzeń	
5	Pałak	stal St4S wg PN-82/H-84020
6	Korba	stal St3S wg PN-82/H-84020
7	Kamień	brąz BK31 wg PN-77/H-87050

3.3. Wykonanie. Podstawa i szczęki — odlew staliwny wg PN-77/M-83151. Dopuszcza się wykonanie spawane ze stali. Spoiny powinny być bez porów, pęcherzy, wtrąceń i pęknięć. Elektrody do spawania powinny być o własnościach odpowiadających własnościom spawanego materiału. Pałak i korba kute lub spawane. Odkuwki powinny spełniać wymagania rodzaju B i kategorii R wg PN-71/H-94004. Pozostałe części oraz otwory dla sworzni i kamieni obrabiane.

3.4. Obróbka cieplna. Elementy lane stoperów należy poddać wyżarzaniu normalizującemu i odpuszczeniu. Elementy kute należy poddać wyżarzaniu normalizującemu. Temperaturę i rodzaj obróbki cieplnej ustala wytwórca w zależności od wielkości elementów.

3.5. Działanie stoperów. Zmontowane stopery powinny pozwalać na swobodne przesuwanie się łańcucha kotwicznego przy rozwartych szczękach. Zaciskanie i rozchylanie szczęk powinno być płynne i swobodne przy obrocie korbą.

3.6. Wymaganie użytkowe. Stopery szczękowe, po zaciśnięciu łańcucha kotwicznego pomiędzy prowadnicą podstawy a szczękami, powinny utrzymać łańcuch bez

poślizgu przy występującej w łańcuchu sile o wartości masy kotwicy.

3.7. Wymagania wytrzymałościowe. Wszystkie części stopera przenoszące obciążenia od sił występujących w łańcuchu kotwicznym powinny być przeliczone dla wartości obciążeń wynikających z siły równej podwójnej masie kotwicy o maksymalnym przeznaczonym dla danej wielkości kalibrze.

Naprężenia występujące w częściach stopera nie powinny przekroczyć 0,4 granicy plastyczności R_e zastosowanego materiału.

3.8. Wykończenie. Po przeprowadzeniu badań wg rozdz. 5 stopery powinny być zabezpieczone przed korozją. Powierzchnie obrabiane współpracujące ze sobą oraz powierzchnie prowadnic łańcucha powinny być pokryte smarem maszynowym 3 wg PN-68/C-96130. Pozostałe powierzchnie pomalowane lakierem asfaltowym.

3.9. Cechowanie. Na podstawie stopera, w miejscu oznaczonym na rysunku, należy umieścić w sposób trwały co najmniej następujące znaki:

- znak lub nazwę wytwórni,
- wielkość stopera,
- znak odbioru.

4. PAKOWANIE, PRZECCHOWYWANIE I TRANSPORT

Stoperzy powinny być pakowane, przechowywane i transportowane według warunków uzgodnionych między zamawiającym i wytwórcą.

5. BADANIA

5.1. Program badań. Stopery należy poddać następującym badaniom:

- badania pełne (typu) przeprowadzane na jednej sztuce w następujących przypadkach:
  - dla oceny nowej konstrukcji,
  - dla oceny stoperów wykonanych po raz pierwszy w danym zakładzie,

— po wprowadzeniu zmian konstrukcyjnych, technologicznych lub materiałowych mających wpływ na wymagania użytkowe lub wytrzymałościowe,

— przy okresowej kontroli.

b) badania niepełne (wyrobu) przeprowadzone na każdym wykonanym stoperze w ramach bieżącej kontroli produkcji.

5.2. Zakres badań. Należy przeprowadzić kolejne badania oznaczone znakiem x wg tabl. 3.

Tablica 3

Lp.	Rodzaj badań	Badania		Wymagania wg	Opis badań wg
		pełne	niepełne		
1	Sprawdzenie materiału	X	X	3.2	5.3.1
2	Oględziny zewnętrzne	X	X	3.3; 3.4	5.3.2
3	Sprawdzenie wymiarów	X	—	3.1	5.3.3
4	Sprawdzenie działania	X	X	3.5	5.3.4
5	Próba pod obciążeniem	X	—	3.6	5.3.5

5.3. Opis badań

5.3.1. Sprawdzenie materiału. Sprawdzeniu podlegają zaświadczenia jakości (atesty) wystawione przez wytwórcę dla odlewów zgodnie z PN-77/H-83151 p. 4.7, a dla odkuwek zgodnie z PN-71/H-94004 p. 5.6 oraz atestów hutniczych dla pozostałych materiałów części głównych.

5.3.2. Oględziny zewnętrzne podlegają na optycznej ocenie zgodności wykonania i montażu stopera z dokumentacją techniczną. Szczególną uwagę należy zwrócić na kompletność wyrobu, zamocowanie poszczególnych elementów oraz sprawdzenie zaświadczeń o wykonaniu obróbki cieplnej.

5.3.3. Sprawdzenie wymiarów należy przeprowadzić za pomocą przyrządów warsztatowych. Sprawdzeniu podlegają wymiary główne, które powinny być zgodne z wymaganiami wg 3.1.

5.3.4. Sprawdzenie działania należy wykonać na stoperze bez łańcucha. Sprawdzić należy opory obrotu wrzeciona przez obracanie korbą. W takich warunkach wrzeciono powinno obracać się lekko i bez zacięć zgodnie z 3.5.

5.3.5. Próba pod obciążeniem polega na wywołaniu, w próbnym odcinku łańcucha, obciążenia wg tabl. 4. i pozostawienia pod obciążeniem przez 15 min. W tym czasie łańcuch nie powinien wykazywać śladów przesunięć. Po zdjęciu obciążenia części stopera nie powinny wykazywać trwałych odkształceń i uszkodzeń.

Tablica 4

Wielkość stopera	1	2	3	4
Obciążenie próbne kG	300	700	1100	1700

5.4. Ocena wyników badań. Stoper kotwiczny uznaje się za zgodny z wymaganiami normy, jeżeli przejdzie z wynikiem dodatnim wszystkie badania wymienione w tabl. 3 oznaczone znakiem x.

5.5. Zaświadczenie o zgodności stoperów kotwicznych z wymaganiami normy. Każdy stoper zgodny z wymaganiami normy powinien mieć świadectwo zawierające:

- nazwę lub znak wytwórni,
- oznaczenie wg 2.2,
- datę, miejsce i zakres oraz wyniki przeprowadzonych badań
- nazwisko i funkcje osób przeprowadzających badania.

6. POSTĘPOWANIE ZE STOPERAMI UZNANYMI ZA NIEZGODNE Z WYMAGANIAMI NORMY

Stoperzy uznane za niezgodne z wymaganiami normy, po usunięciu usterek lub wymianie części uszkodzonych, mogą być przedstawione powtórnie do badania, które jest ostateczne.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Centrum Badawczo-Projektowe Żegluga Śródlądowej, Wrocław.

2. Normy związane

PN-68/C-96130 Przetwory naftowe. Smary maszynowe 2 i 3
 PN-77/H-83151 Staliwo konstrukcyjne węglowe i stopowe. Odlewy. Ogólne wymagania i badania
 PN-71/H-94004 Stal konstrukcyjna węglowa i stopowa. Odkuwki swobodnie kute
 PN-75/M-84540 Łańcuchy techniczne ogniwo-owe o ogniwach krótkich
 BN-81/3752-09 Łańcuchy kotwiczne

Pozostałe normy związane podano w tabl. 2.

3. Zalecenia międzynarodowe i normy zagraniczne

PCSN 49-79 Urządzenia kotwiczne. Stoperzy szczegółowe łańcuchowe. Wymagania i badania
 CSSR ON 32 3131 z roku 1970 Lodnia polubne zariadenia. Trecie rotazove zaporniky. Technické předpisy

4. Zgodność z przepisami PRS. Norma jest zgodna z przepisami Polskiego Rejestru Statków. Uzgodniona dnia 3 lipca 1984 r.

5. Symbol wg SWW — 1056-51.

6. Autor projektu normy — Janusz Zalewski, Centrum Badawczo-Projektowe Żegluga Śródlądowej, Wrocław.